

LEGAL SCIENCES

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE LEGAL MECHANISM FOR COUNTERACTING DUMPING

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРАВОВОМУ МЕХАНІЗМІ ПРОТИДІЇ ДЕМПІНГУ

Anastasiia Kilochek¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-630-0-22>

У міжнародній торговельній практиці демпінг вважається одним із найпоширеніших проявів недобросовісної конкуренції, який створює нерівні умови для національних виробників порівняно з іноземними експортерами. Саме тому держави активізують використання інструментів торговельного захисту з метою стабілізації внутрішніх ринків.

За даними Світової організації торгівлі «станом на 31 грудня 2023 року було 7890 розслідувань щодо торговельних захисних заходів, з яких 6768 – антидемпінгові. Очевидно, що антидемпінгові мита є найбільш поширеним торговельним захисним заходом, який застосовують більшість країн світу: вони становлять 85,8% усіх ініційованих справ. Крім того, антидемпінгові розслідування також мають найвищий рівень запровадження мит (співвідношення кількості справ, у яких запроваджено мита, до загальної кількості ініційованих справ) – 67,3%. Високе застосування антидемпінгових заходів пояснюється тим, що вони є відносно простішими у процедурі порівняно з антисубсидійними та спеціальними захисними заходами» [1].

Також згідно Звіту щодо торговельних заходів країн G20 (середина жовтня 2024 р. – середина жовтня 2025 р.) «заходи торговельного захисту особливо антидемпінгові залишаються ключовим інструментом торговельної політики для більшості економік G20, становлячи 55,2 % усіх торговельних заходів щодо товарів, зафіксованих у цьому звіті» [2, с. 4].

Наведені дані свідчать, що в умовах сучасної глобальної економіки, політика торговельного захисту залишається ключовим інструментом

¹ State University of Trade and Economics, Ukraine

протидії недобросовісній конкуренції та захисту національних виробників. Одночасно зростання світового товарообігу потребує впровадження сучасних технологій і більш ефективних систем контролю під час митного оформлення, а також удосконалення правових механізмів запобігання демпінгу.

В Україні система торговельного захисту, зокрема механізм проведення антидемпінгових розслідувань уповноваженим органом, у цілому відповідає міжнародним нормам, зокрема Угоді про застосування статті VI ГАТТ 1994 року. Проте вона залишається недостатньо ефективною та потребує оновлення.

Так, процедура проведення антидемпінгових розслідувань, визначена Законом України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22.12.1998 № 330-XIV практично не оновлювалася з часу його прийняття. Через це в системі торговельного захисту досі відсутні сучасні цифрові інструменти як автоматизований збір і моніторинг даних про експорт/імпорт товарів та ціни, платформи для аналітики ринку, а також цифрові сервіси для онлайн подачі документів та відстеження перебігу антидемпінгових розслідувань. Відсутність цифрових інструментів обмежує оперативність і ефективність застосування заходів торговельного захисту, особливо в порівнянні з практикою ЄС та країнами Перської затоки, де сучасні технології вже активно використовуються.

Наприклад, в 2025 році в Європейському союзі (ЄС) створено систему моніторингу імпорту EU Import Surveillance Dashboard, яка автоматизовано аналізує митні дані, стежить за імпортом обігом та цінами, «якщо аналіз показує, що імпорт становить загрозу, Європейська Комісія має право використати інструменти торговельного захисту: антидемпінгові заходи, антисубсидійні, або *заходи захисту*» [3].

В свою чергу, Об'єднані Арабські Емірати впровадили платформу статистики зовнішньої торгівлі E-statistics system, яка обробляє митні та торговельні дані як класифікація товарів (HS-коди), обсяги, напрямки імпорту/експорту та надає аналітичні інструменти для моніторингу тенденцій у зовнішній торгівлі.

В Саудівській Аравії імпорт оформлюється через цифрову платформу Fasah. Зазначена платформа дає змогу прогнозувати та управляти ризиками, прискорює митне оформлення та слугує як централізована база митних даних (HS-коди, країна походження, обсяги, вантажоодержувач/відправник тощо).

В Україні також розпочато активну цифровізацію митних процедур. Державна митна служба (Держмитслужба) здійснює розробку IT-системи Менеджер профілів ризиків, яка буде запущена у 2026 році. «Її створення

дозволить впорядкувати та автоматизувати процеси збору, накопичення та обробки інформації щодо профілів ризику, перевести в електронну форму процеси адміністрування профілів ризику, а також забезпечить відображення етапів їх життєвого циклу: коли створений та впроваджений, коли припинив або поновив дію та ін. Держмитслужба вже зараз розглядає перспективи подальшого розвитку цієї ІТ системи – для її використання не лише для обліку, а й для аналітичних досліджень, які можна буде проводити у цій системі, та інших функціональних можливостей» [4].

На нашу думку, доцільно було б в подальшому розширити функції вищенаведеної ІТ системи в частині здійснення аналітики щодо ввезення товарів в Україну та їх цін, з метою вияву аномалії, що може свідчити про демпінг або інші прояви недобросовісної конкуренції. Така модернізація значно підвищила ефективність митного контролю.

У цьому контексті важливо враховувати, що впровадження цифрових технологій супроводжується не лише технічними перевагами, а й певними правовими викликами. Зокрема, йдеться про законність алгоритмічних рішень, визначення відповідальності за дії ІІІ та захист конфіденційних даних, а тому застосування таких систем має відбуватися у рамках чітких правових стандартів. Досвід ЄС та країн Перської затоки демонструє, що за наявності прозорих механізмів цифрові інструменти ефективно сприяють протидії демпінгу та недобросовісній конкуренції.

В умовах євроінтеграції України першочерговим завданням залишається впровадження цифрових систем управління ризиками в сфері антидемпінгового контролю, чітке визначення правових підстав їх застосування та застосування міжнародного досвіду. Це дозволяє своєчасно виявляти імпорتنі потоки, що можуть шкодити національним виробникам, оцінювати ризики демпінгу та недобросовісної конкуренції, а також забезпечувати прозорість і законність прийнятих рішень. Такий підхід створює баланс між оперативністю реагування та ефективністю торговельного захисту, підвищуючи здатність держави захищати внутрішній ринок від недобросовісного імпорту.

Список використаних джерел:

1. Antidumping.vn. Global trends in anti-dumping investigations. URL: <https://antidumping.vn/global-trends-in-anti-dumping-investigations-n28244.html>
2. World Trade Organization. *32nd WTO Report on G20 Trade Measures (mid-October 2024 to mid-October 2025)*. Geneva: WTO, 2025. 62 p. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news_docs/32nd_WTO_Report_on_G20_Trade_Measures.pdf

3. European Commission. Monitoring trade diversion. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/trade-defence/monitoring-trade-diversion_en

4. Державна митна служба України. ІТ-трансформація: Держмитслужба розпочала створення ІТ-системи «Менеджер профілів ризиків». URL: <https://customs.gov.ua/en/news/it-transformatsiia-62/post/derzhmitsluzhba-rozpochala-stvorennia-it-sistemi-menedzher-profiliv-rizikiv-2298>